

punkt er heldigt, at Kirken faar disse 70—80 Millioner til Raadighed uden at være trykket af de forskellige Konjunkturer og de forskellige Strømninger i Befolkningen med Hensyn til den større eller mindre Velvillie over for Kirken. Ogsaa fra et folkeligt Synspunkt kunde der være Grund til at se paa, om det er heldigt, at vi faa Kirken i den Grad stillet frit og uden for det øvrige, at de, om de vilde, kunne sige: Vi ville blæse Eder et Stykke, for vi have Penge nok til at holde det gaaende uden at spørge Per eller Povl eller Rigsdagen om noget. Jeg overser ikke, at denne Fond staar under Statsmagten, men Rigsdagens Indflydelse vil blive ringe. Jeg gør opmærksom paa, at der her ogsaa er en Side ved Tiendeafløsningen, som der kunde være Grund til at tænke paa, men som jeg imidlertid ikke skal komme dybt ind paa. Jeg gør blot opmærksom paa, at det Forhold er tilstede.

Hvad jeg vil understrege, er, at naar der er Tale om Statstilskud, er det ikke, som der er sagt mange Gange, et Tilskud enten til Tiendeyderne eller Tiendejerne, men det, der er Spørgsmaal om, er: Naar vi nu skulle danne dette 70—80 Millioners Fond, hvis Renter skulle være tilstrækkelige til at holde Kirkerne vedlige, hvorvidt er det saa rigtigt at tage en Del af de Midler fra dem, der hidtil have været fri for at betale direkte Skat til Kirken, eller om de, der hidtil have været ene om at holde denne Samfundsinstitution gaaende, skulle lægge den Kapital hen, som vi ikke have forlangt skal baandlægges, men som Statsmagten forlanger skal lægges hen. Naar der nu skal lægges en saadan Fond til Side, synes jeg, det klart fremgaar, at det er berettiget at kræve, at den Del af Samfundet, som ikke har svaret Tiende, ikke har ydet noget nævneværdigt til Opretholdelse af hele Kirkeinstitutionen, og saa kommer til at tage sin ringe Del af, hvad der skal lægges til Side for at opretholde denne Institution, som kommer hele Samfundet til gode, for saa vidt det da ønsker at benytte dette Gode. Og atter her maa jeg maaske have Lov til at gøre opmærksom paa, at det er *ikke* saadan, at man nu kommer og siger: Vi paalægge den øvrige Del af Samfundet, vi paalægge

— med det Udtryk, som er blevet brugt her — den rørlige Formue, enhver Formue, som er anbragt i Papirer osv., de $\frac{7}{25}$ af Tienden, og saa skulle vi andre tage alt det øvrige. Nej, alle vi andre, som sidde med tiendepligtigt Hartkorn, og som skulle betale de $\frac{18}{25}$, skulle ogsaa betale vor store Del af de $\frac{7}{25}$. Disse $\frac{7}{25}$ gaa nemlig af den fælles Statskasse, og vi have altsaa vor Forpligtelse til at yde vor Del deraf. Jeg synes derfor — og jeg har for Resten tidligere under Tiendeforhandlingerne haft Lejlighed til at nævne det — at er der nogle, som skulle være taknemmelige for, at vi nu faa en Ordning, hvorved vi sikre os imod, at der fra det offentlige Side bliver krævet Bidrag til Opretholdelse af en Samfundsinstitution, som for øvrigt oven i Købet har Grundlovshjemmel, maa det være dem, som til Dato have været fri for at betale. De skulde være glade ved, at de nu slippe i alt Fald med at betale deres lille Del af de $\frac{7}{25}$, som skulle tages af Statskassen.

Det Forhold, jeg har nævnet her, vil tydeligere fremgaa, hvis vi kun beskæftige os med den ene — maaske med de to — Tiende, nemlig den, som vi kende under Navn af Præstetiende. Og det er ikke nogen fremmed Tanke her paa Rigsdagen at behandle Præstetienden, som noget for sig selv. Jeg skal uden at komme ind paa at referere Enkeltheder blot henvise til, at der i 1870 har været Forslag om at paalægge de Ejendomme, som paa en eller anden Maade gennem Tiderne ere blevne fri for Tiende, Præstetiende, saa at de paa den Maade toge deres Del af, hvad der skal til for at lønne Præstestanden. Der var 7—8 Aar senere Forslag fremme dels om at faa Præstetiende omsat til en fast aarlig Pengeydelse, og dels faa den afløst gennem en Række af Aar. Jeg skal, som sagt, ikke komme ind paa at referere disse Forslag. Jeg nævner dem blot som Vidnesbyrd om, at man virkelig har tænkt sig Muligheden af at behandle Præstetienden anderledes end Tienderne i Almindelighed, netop fordi man mente, at det var rigtigt paa en eller anden Maade at faa en Ordning, hvorved de, som til Dato have været fri for at betale Bidrag til Præsternes Lønning, kunde komme til at yde en ringe Del dertil.